तस्मै राजन् सुरेन्द्राय नारदो वदताम्बरः । आसीनायोपपन्नाय प्रोक्तवान् विपुलां कथां ।
यथा येन च कल्पेन स तस्मै द्विजसत्तमः । कथां कथितवान् पृष्टस्तया त्वमपि मे शृणु ।
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि मोक्षधर्म्मपर्व्वण्युञ्छवृत्त्युपाख्याने चतुःपञ्चाशदधिकत्रिशतोऽध्यायः ॥ ३५४ ॥
॥ भीष्म उवाच ॥ आसीत् किल नरश्रेष्ठ महापद्मे पुरोत्तमे । गङ्गाया दक्षिणे तीरे कश्चिद्विप्रः समाहितः । १२०७५
सौम्यः सोमान्वये वेदे गताध्वा च्छिन्नसंशयः । धर्म्मनित्यो जितक्रोधो नित्यतृप्तो जितेन्द्रियः ।
तपःस्वाध्यायनिरतः सत्यः सज्जनसम्मतः । न्यायप्राप्तेन वित्तेन स्वेन शीलेन चान्वितः ।
ज्ञातिसम्बन्धिविपुले सत्त्वाद्याश्रमसम्मिते । कुले महति विख्याते विशिष्टां वृत्तिमास्थितः ।
स पुत्त्रान् बहुलान् दृष्ट्वा विपुले कर्म्मणि स्थितः । कुलधर्म्माश्रितो राजन् धर्म्मचर्य्यास्थितोऽभवत् ।
ततः स्वधर्म्मं वेदोक्तं यथाशास्त्रोक्तमेव च । शिष्टाचीर्णञ्च धर्म्मञ्च त्रिविधं चिन्त्य चेतसा । १२०८०
किन्नु मे स्याच्छुभं कृत्वा किं कृतं किं परायणं । इत्येवं खिद्यते नित्यं न च याति विनिश्चयं ।
तस्यैवं खिद्यमानस्य धर्म्मं परममास्थितः । कदाचिदतिथिः प्राप्तो ब्राह्मणः सुसमाहितः ।
स तस्मै सत्क्रियाञ्चक्रे क्रियायुक्तेन हेतुना । विश्रान्तं सुखमासीनमिदं वचनमब्रवीत् ।
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि मोक्षधर्म्मपर्व्वण्युञ्छवृत्त्युपाख्याने पञ्चपञ्चाशदधिकत्रिशतोऽध्यायः ॥ ३५५ ॥
॥ ब्राह्मण उवाच ॥ समुत्पन्नाभिधानोऽस्मि वाङ्माधुर्य्येण तेऽनघ । मित्रत्वमभिपन्नस्त्वां किञ्चिद्वक्ष्यामि तच्छृणु ।
गृहस्थधर्म्मं विप्रेन्द्र कृत्वा पुत्त्र गतस्त्वहं । धर्म्मं परमकं कुर्य्यां को हि मार्गो भवेद्द्विज । १२०८५
अहमात्मानमास्थाय एक एवात्मनि स्थितः । कर्त्तुं काङ्क्षामि नेच्छामि बन्धुः साधारणैर्गुणैः ।
यावदेतदतीतं मे वयः पुत्त्र फलाश्रितं । तावदिच्छामि पाथेयमादातुं पारलौकिकं ।
अस्मिन् हि लोकसम्भारे परम्परमभीप्सतः । उत्पन्ना मे मतिरियं कुतो धर्म्ममयः स्रवः ।
संयुज्यमानानि निशम्य लोके निर्यात्यमानानि च सात्त्विकानि । दृष्ट्वा तु धर्म्मध्वजकेतुमालां प्रकीर्य्यमाणामुपरि प्रजानां ।
न मे मनो रज्यति भोगकाले दृष्ट्वा यतीन् प्रार्थयतः परत्र । तेनातिथे बुद्धिबलाश्रयेण धर्म्मेण धर्म्मे विनियुङ्क्ष्व मां त्वं । १२०९०
सोऽतिथिर्व्वचनं तस्य श्रुत्वा धर्म्माभिभाषिणः । प्रोवाच वचनं श्लक्ष्णं प्राज्ञो मधुरया गिरा ।
॥ अतिथिरुवाच ॥ अहमप्यत्र मुह्यामि ममाप्येष मनोरथः । न च संनिश्चयं यामि बहुद्वारे त्रिपिष्टपे ।
केचिन्मोक्षं प्रशंसन्ति केचिद्यज्ञफलं द्विजाः । वानप्रस्थाश्रयाः केचित् गार्हस्थ्यं केचिदास्थिताः ।
राजधर्म्माश्रयं केचित् केचिदात्मफलाश्रयं । गुरुधर्म्माश्रयं केचित् केचिद्वाक्संयमाश्रयं ।
मातरं पितरं केचित् शुश्रूषन्तो दिवङ्गताः । अहिंसयापरे स्वर्गं सत्येन च तथा परे । १२०९५
आहवेऽभिमुखाः केचिन्निहतास्त्रिदिवङ्गताः । केचिदुञ्छव्रतैः सिद्धाः स्वर्गमार्गं समाश्रिताः ।
केचिदध्ययने युक्ता वेदव्रतपराः शुभाः । बुद्धिमन्तो गताः स्वर्गं तुष्टात्मानो जितेन्द्रियाः ।
आर्ज्जवेनापरे युक्ता निहता नार्ज्जवैर्ज्जनैः । ऋजवो नाकपृष्ठे वै शुद्धात्मानः प्रतिष्ठिताः ।
एवं बहुविधैर्लोके धर्म्मद्वारैरनावृतैः । ममापि मतिराविग्ना मेघलेखेव वायुना ।
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि मोक्षधर्म्मपर्व्वण्युञ्छवृत्त्युपाख्याने षट्पञ्चाशदधिकत्रिशतोऽध्यायः ॥ ३५६ ॥